

1- شرایط عین موقوفه

1- شرایط عین موقوفه

عدم شرطیت فعلیت منفعت در عین موقوفه

۵۳. آیا چیزی که وقف می شود باید هنگام وقف کردن منفعت داشته باشد، چه بالقوه چه بالفعل؟

جواب: هنگام وقف کردن لازم نیست دارای منفعت باشد.

وقف انفال

۵۴. آیا جنگل ها و مراتع طبیعی که انسان دخالتی در ایجاد آنها ندارد و همانگونه که اصل چهل و پنجم قانون اساسی جمهوری اسلامی تصریح کرده از انفال محسوب می شوند، قابل وقف هستند؟

جواب: در صحت وقف، سابقه مالکیت شرعی خاص واقف شرط است و چون جنگل ها و مراتع طبیعی که از انفال و اموال عمومی هستند، ملک خاص کسی نیستند، در نتیجه وقف آنها توسط هیچ فردی صحیح نیست.

۵۵. روستائی شش دانگ با جمیع توابع و لواحق وقف گردیده و در سند مالکیت صادره حد شمالی آن را آبشور کوه قرار داده، اخیراً متولی در جهت وقف پائین آبشور (حد شمالی وقف) را جهت بهره برداری از سنگ آن مشغول است که اداره معادن و فلزات آن را جزء انفال اعلام و مانع بهره برداری گردیده، با توجه به اینکه ریشه کوه در حد وقف واقع گردیده، مستدعی است بیان فرمائید آیا جزء انفال است یا موقوفه؟

جواب: آن قسمت از اراضی و کوه های واقعه در اطراف موقوفه که در زمان انشاء وقف آباد و ملک شرعی واقف نبوده حکم وقف ندارد.

۵۶. آیا در اراضی پوشیده از جنگل ها و مراتع طبیعی که سیر مراحل قانونی را طی نموده و به حسب قوانین در تملک دولت جمهوری اسلامی ایران می باشد. و در ایجاد آن انسان دخالت نداشته و از جهتی اداره اوقاف ادعای وقف اراضی جنگلی و مرتعی را دارد وضعیت اجرائیه مسئولین در اتخاذ تصمیم به منظور رفع مشکلات به چه نحوی خواهد بود؟

سند اصلاحات ارضی مورد قبول می باشد یا خیر؟

ادعای اداره اوقاف مورد قبول می باشد یا خیر؟

اسناد و مدارک قانونی متعلق به اراضی ملی و دولتی مورد قبول می باشد یا خیر؟

با عنایت به اینکه مستنداً به اصل ۴۵ قانون اساسی جنگل ها و مراتع جزء انفال محسوب می گردد آیا وقف پذیر می باشد یا خیر؟

جواب: اراضی جنگلی و مرتع طبیعی که فاقد هر گونه سابقه عمران و آبادی از سوی شخص یا اشخاص باشد شرعاً جزء اراضی بلا مالک و جزء انفال عمومی و متعلق به بیت المال محسوب است، و اسناد وقفیت یا مالکیت خصوصی نسبت به اینگونه اراضی فاقد اعتبار شرعی است، و رسیدگی موضوعی در این باره با مقامات قانونی ذیربط و مراجع قضائی است.

۵۷. زمینی که در اصل جنگل بوده توسط شخصی تصرف و بعداً وقف گردیده، و برای کارهای عام المنفعه در اختیار اشخاص قرار گرفته است، آیا این وقف صحیح است و می توان عرصه و اعیان را وقف نماید؟

جواب: اگر با اجازه مقام مسئول ذیربط احیاء کرده و مالک شرعی آن شده است می تواند آن را وقف کند.

۵۸. خواهان نظر مبارک جنابعالی در مورد پنجاه و یک هکتار زمین موات به تشخیص عرف که در وسط زمین های موقوفه که بیش از چند صد هکتار است قرار گرفته می باشیم. لطفاً روشن فرمائید که چگونه عنوان وقف با موات بودن زمین قابل تحقق می باشد با توجه به اینکه هیچگونه فایده و ثمری برای زمین ها مترتب نیست.

جواب: اگر به طریق شرعی احراز شود که زمین موات واقع در وسط زمین موقوفه، در هنگام وقف زمین موقوفه از اراضی موات اصلی بوده و حریم شرعی و عرفی زمین موقوفه هم نبوده است حکم وقف درباره آن مترتب نیست، و چنانچه در این باره اختلافی باشد جهت رسیدگی باید به محاکم قضائی مراجعه نمایند.

۵۹. زمینی وجود دارد که فقط قابلیت استفاده به عنوان مرتع را دارد و صاحبش آن را برای اماکن مقدس وقف کرده است و متولی آن هم قسمتی از آن را به چند نفر اجاره داده و مستأجرها هم به تدریج اقدام به ساخت مسکن و مکان هایی برای معیشت خود در قسمتهایی از آن که قابل مرتع بودن نیست، نموده اند و همچنین قسمتهای مناسب زراعت را تبدیل به زمین زراعی و باغ کرده اند، اولاً: با توجه به اینکه مرتع طبیعی از انفال و اموال عمومی است، آیا وقف آن صحیح است و در حال حاضر حکم به وقف بودن آن می شود؟ و ثانیاً: با توجه به اینکه بر اثر کار مستأجرین در مرتع تغییرات و اصلاحاتی صورت گرفته و در نتیجه مرغوب تر از قبل شده چه مقدار اجرت باید پرداخت شود؟ و ثالثاً: با توجه به اینکه زمین های زراعی و باغ ها بر اثر فعالیت مستأجرین احیاء و ایجاد شده اند، این قبیل زمین ها چگونه اجاره داده می شوند؟ آیا مبلغ اجاره آنها به مقدار اجاره مرتع باید پرداخت شود یا به مقدار اجاره مزرعه و باغ؟

جواب: بعد از ثبوت اصل وقف، تا زمانی که ثابت نشده که زمین های مرتع در هنگام وقف از انفال بوده و ملک شرعی واقف نبوده اند، وقف آنها از نظر شرعی محکوم به صحت است و با اقدام مستأجرین به تبدیل آنها به مزرعه و باغ و منازل مسکونی، از وقفیت خارج نمی شوند، بلکه در صورتی که تصرفات آنها در زمین وقفی بعد از اجاره کردن آن از متولی شرعی باشد، بر آنان واجب است اجاره آن زمین ها را طبق آنچه در عقد اجاره معین شده به متولی شرعی بپردازند تا آن را در جهت وقف مصرف نمایند، ولی اگر تصرف آنها در آن زمین ها بدون اجاره قبلی از متولی شرعی باشد، بر آنان واجب است اجرت المثل قیمت عادلانه مدت تصرف را بپردازند و اما اگر ثابت شود که آن زمین ها در هنگام وقف، بالاصاله از زمین های موات و انفال بوده اند و ملک شرعی واقف نبوده اند، وقف آنها شرعاً باطل است و آن مقداری را که متصرفان طبق قانون و مقررات احیا کرده و تبدیل به مزرعه و باغ و منزل مسکونی و غیره برای خودشان نموده اند، برای خود آنان است و قسمتهای دیگر زمین که به حالت قبلی خود باقی مانده و همیشه موات بوده اند، جزء ثروتهای طبیعی و انفال هستند و اختیار آنها با دولت اسلامی است.

۶۰. اگر مسئولین شرکت نفت و سازمان زمین شهری مقداری از زمین های تحت اختیار خود را برای ساخت مساجد و مدارس علمیه اختصاص بدهند و علاوه بر انشاء صیغه وقف، قبض و اقباض هم صورت بگیرد، آیا این زمین ها موقوفه محسوب می شوند و احکام وقف بر آنها مترتب می گردد؟

جواب: اگر این زمین ها از اموال عمومی دولت باشند و مصرف خاصی برای آنها تعیین شده باشد قابل وقف نیستند ولی اگر از اراضی مواتی باشند که ملک کسی نیستند و در اختیار دولت یا شرکت نفت و یا سازمان زمین شهری باشند، احیاء آنها با اجازه مسئولین مربوطه به عنوان مسجد یا مدرسه و مانند آن اشکال ندارد.

وقف پول

۶۱. آیا جمع آوری مبالغی با هماهنگی سازمان ها و افراد خیر برای اهدای جوایز به محققان دانشگاهی و نگهداری آن وجوه بصورت وقف در حسابی ویژه برای استفاده از منافع سالانه آن جایز است؟

جواب: تطبیق عنوان وقف با این مورد محل شبهه است لکن دانشگاه می تواند با اجازه صاحبان پول یا با اخذ وکالت از آنان، مبالغ مزبور را به شکل مورد نظر خود سپرده گذاری کند.

وقف محصولات مصرفی

۶۲. شخصی یک درخت و یا محصول یک درخت را هر سال وقف کرده برای امام حسین (ع) مدت دو یا سه سال گذشته ولی هنوز به تصرف موقوف علیهم نداده و متولی هم معین نکرده حال تکلیف چیست یعنی وقف صحیح است یا نه و نسبت به محصولات گذشته چه باید کرد و باید به قبض موقوف علیهم بدهد یا نه؟

جواب: در وقف قبض شرط است و در فرض مرقوم وقف صحیح نیست، و وقف محصول هم با فرض اینکه محصول صرف می شود صحیح نیست.

وقف مال محبوسه

۶۳. اینجانب قطعه زمینی را وقف کردم به مدت ۵ سال هنوز مدت ۵ سال تمام نشده بود روی همین زمین وقف دائمی نوشتم. آیا حالا که هنوز مدت حبس آن به اتمام نرسیده و وقف دائم نوشته شده باید به وقف دائم عمل کرد در صورتی که از دائم بودنش منصرفم آیا مجازم بعد از اتمام مدت حبس شخصاً تصرف کنم؟

جواب: در وقف مزبور اشکالی نیست و بر فرض صحت حبس بعد از اتمام مدت حبس تأثیر می کند، البته شرط است در صحت وقف قبض و اگر قبض محقق نشود وقف تمام نیست و اختیار در این صورت با مالک است.